

Granskning av interna modeller för att beräkna riskkänsligt kapitalkrav för försäkringsföretag

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2009/10:240 Granskning av interna modeller för att beräkna riskkänsligt kapitalkrav för försäkringsföretag.

Under hösten 2012 väntas ett EU-direktiv om nya solvensregler för försäkringsföretag bli genomfört i svensk rätt. Enligt de nya reglerna ska ett försäkringsföretag ha möjlighet att välja att använda interna modeller för beräkning av ett nytt riskkänsligt kapitalkrav. Reglerna antas medföra att Finansinspektionen kommer att behöva göra en omfattande granskning av de interna modellerna. För att Finansinspektionen ska hinna med att granska modellerna så att försäkringsföretagen kan använda dem när de nya solvensreglerna träder i kraft måste inspektionen ha möjlighet att påbörja granskningen redan vid ingången av 2011.

Regeringen föreslår därför att Finansinspektionen på begäran av ett försäkringsföretag eller flera försäkringsföretag i en försäkringsgrupp ska kunna förhandsgranska tillförlitligheten hos den interna modell som ett företag eller en grupp vill använda. Regeringen föreslår även att Finansinspektionen på begäran av en utländsk tillsynsmyndighet ska få förhandsgranska en intern modell som avser ett svenskt företag som ingår i en utländsk försäkringsgrupp. Finansinspektionen ska kunna ta ut avgifter för granskningen.

Enligt förslaget ska de nya reglerna träda i kraft den 1 januari 2011.

Det har inte väckts några följdmotioner med anledning av förslaget.

Utskottet anser att det är angeläget att försäkringsföretagen så tidigt som möjligt kan få del av Finansinspektionens uppfattning om de interna modeller som företagen avser att använda. Utskottet tillstyrker därför propositionen.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Utskottets överväganden	5
Granskning av interna modeller för att beräkna riskkänsligt kapitalkrav för försäkringsföretag	5
Utskottets ställningstagande	8
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	9
Propositionen	9
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Granskning av interna modeller för att beräkna riskkänsligt kapitalkrav för försäkringsföretag

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713),
2. lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:240.

Stockholm den 4 november 2010

På finansutskottets vägnar

Anna Kinberg Batra

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anna Kinberg Batra (M), Thomas Östros (S), Elisabeth Svantesson (M), Jennie Nilsson (S), Göran Pettersson (M), Jörgen Hellman (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Monica Green (S), Carl B Hamilton (FP), Bo Bernhardsson (S), Annie Johansson (C), Staffan Anger (M), Anders Sellström (KD), Ulla Andersson (V), Sven-Erik Bucht (S), Jonas Eriksson (MP) och William Petzäll (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I proposition 2009/10:240 Granskning av interna modeller för att beräkna riskkänsligt kapitalkrav för försäkringsföretag föreslår regeringen att det införs en möjlighet för försäkringsföretagen att få de modeller, som de avser att använda för beräkning av kapitalkrav enligt de nya solvensregler som väntas träda i kraft under hösten 2012, förhandsgranskade av Finansinspektionen. Förslaget innebär ändringar i försäkringsrörelselagen (1982:713) och lagen (1972:262) om understödsföreningar. Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2011. Lagförslagen har granskats av Lagrådet.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Bakgrund

Europaparlamentet och rådet har antagit ett nytt ramdirektiv på försäkringsområdet, det s.k. solvens II-direktivet¹. Direktivet innebär en ändring av den EU-rättsliga solvensregleringen för skade- och livförsäkring samt en konsolidering av flertalet befintliga direktiv inom försäkringsområdet.

Solvens II-direktivet innehåller bl.a. nya regler om kapitalkrav och metoder för att beräkna kapitalkraven. Genom direktivet införs två olika kapitalkrav. Det högre av dessa, solvenskapitalkravet, speglar hur mycket kapital ett försäkringsföretag måste ha för att även under stressade förhållanden kunna fortsätta verksamheten. Vid beräkningen av solvenskapitalkravet ska hänsyn tas till de kvantifierbara risker som försäkringsföretaget är utsatt för. Solvenskapitalkravet ska kunna räknas fram antingen med hjälp av en standardformel eller med hjälp av en intern modell. En intern modell kan vara fullständig eller partiell. Om ett försäkringsföretag väljer att använda en intern modell måste den först ha godkänts av en behörig tillsynsmyndighet. På motsvarande sätt kan en intern modell användas för beräkningen av solvenskapitalkravet på gruppnivå. I ett sådant fall ska modellen godkännas av den grupp tillsynsmyndighet som har utsetts att utöva tillsyn över hela gruppen.

Enligt solvens II-direktivet ska de nya kapitalkravsreglerna börja tillämpas och vara genomförda i nationell rätt senast den 31 oktober 2012.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG av den 25 november 2009 om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (EUT L 335, 17.12.2009 s. 1, Celex 32009L0138)

Utskottets överväganden

Granskning av interna modeller för att beräkna riskkänsligt kapitalkrav för försäkringsföretag

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens lagförslag. Utskottet anser att det är angeläget att försäkringsföretagen så tidigt som möjligt kan få del av Finansinspektionens uppfattning om de interna modeller som företagen avser att använda.

Propositionen

Möjlighet till förhandsgranskning införs

För företagen är det enligt propositionen angeläget att i ett så tidigt skede som möjligt få del av Finansinspektionens uppfattning om huruvida deras modeller uppfyller de krav som kommer att ställas när bestämmelserna i solvens II-direktivet blivit genomförda i svensk rätt. Det är enligt propositionen också viktigt att granskning av modellerna kan påbörjas i tid för att dessa ska kunna användas när de svenska bestämmelserna träder i kraft.

Den granskning som Finansinspektionen måste göra inför ett beslut att godkänna att ett försäkringsföretag, eller flera försäkringsföretag i en grupp, ska få använda en intern modell för att beräkna kapitalkravet förutspås enligt propositionen bli omfattande. I anslutning till att interna modeller får börja användas, och även senare, kommer Finansinspektionen att behöva hantera ett större antal ansökningar. Processen som föregår själva beslutet att godkänna en modell är lång. Granskningen av interna modeller kommer att ta mycket av Finansinspektionens resurser i anspråk.

Företagen bör enligt propositionen med början i januari 2011 få möjlighet att begära att Finansinspektionen påbörjar granskningen av tillförlitligheten av deras interna modeller. Detta bör framgå av en ny bestämmelse som tas in i försäkringsrörelselagen. I avvaktan på en ny försäkringsrörelselag bör motsvarande införas även i lagen om understödsföreningar.

Enligt bestämmelser i solvens II-direktivet kommer även företag som ingår i en försäkringsgrupp att kunna ansöka om att få använda en intern modell, både för att beräkna solvenskapitalkravet på gruppnivå och för att beräkna solvenskapitalkrav för de enskilda företag som ingår i gruppen. Såväl ansökningar som avser en intern modell för att beräkna solvenskapitalkrav på gruppnivå som sådana som avser en intern modell för att beräkna solvenskapitalkrav ska både på gruppnivå och för de enskilda företagen i gruppen enligt huvudregeln lämnas in till den tillsynsmyndighet där moderföretaget har sitt säte. Finansinspektionen kan komma att fun-

gera som en sådan grupp tillsynsmyndighet. Företag som ingår i försäkringsgrupper bör därför omfattas av den krets som har möjlighet att begära förhandsgranskning. Eftersom solvens II-reglerna ännu inte är genomförda i svensk rätt utövar Finansinspektionen i dag inte tillsyn över utländska försäkringsföretag, och därför ska endast svenska företag kunna begära förhandsgranskning hos inspektionen. Detta hindrar inte att en intern modell för att beräkna solvenskapitalkrav på grupp nivå kan bli föremål för Finansinspektionens granskning även om det ingår utländska företag i gruppen, om moderbolaget är svenskt.

Finansinspektionens granskning

Enligt propositionen bör Finansinspektionens granskning avse alla delar av en modell. Vid bedömningen av om den interna modellen ska anses vara tillförlitlig bör Finansinspektionen utgå från de krav som ställs på interna modeller i solvens II-direktivet.

Några remissinstanser och Lagrådet har framfört synpunkter på att lagtexten tydligare ska ange grunden för granskningen. I propositionen anfördes att det i solvens II-direktivet anges vissa krav som en intern modell måste uppfylla och dessa krav utgör en grund för granskningen, vilket bör framgå av lagtexten. Kraven kommer enligt propositionen att preciseras närmare genom Europeiska kommissionens genomförandeåtgärder som ännu inte är beslutade. Vidare ger den europeiska tillsynskommittén för försäkringar och tjänstepensioner (Ceiops) ut vägledande råd för att uppnå en så hög harmonisering av reglerna som möjligt. Enligt propositionen bör även dessa råd beaktas av Finansinspektionen.

Finansinspektionens granskning av modellerna bör enligt propositionen ses som en service för de företag som vill ha sina modeller granskade inför en slutlig ansökan. Det slutgiltiga beslutet, dvs. ett godkännande att använda en intern modell, kan ges först när det nya solvens II-regelverket finns på plats.

Den granskning som Finansinspektionen gör med stöd av de nu föreslagna bestämmelserna bör enligt propositionen utmynna i ett uttalande om huruvida den interna modellen kan anses tillförlitlig eller inte. Även om ett sådant uttalande skulle vara negativt för företaget innebär det inte att företaget bryter mot några regler som gäller för verksamheten eller att det riskerar att bli föremål för någon sanktion. Finansinspektionens granskning leder således inte till något beslut som har rättsverkan. Ett uttalande om en modell ska därför inte kunna överklagas. Detta bör framgå av en uttrycklig bestämmelse. Även om Finansinspektionens uttalande inte har någon rättsverkan bör företagen enligt propositionen kunna utgå från att den bedömning som inspektionen gör står fast när den slutliga ansökan ska bedömas, om inte förutsättningarna har ändrats.

Avgiftsuttag

Det arbete som Finansinspektionen måste lägga ned på granskning av inkomna ansökningar bedöms enligt propositionen bli omfattande. Finansinspektionen räknar med att flera årsarbetskrafter behöver tas i anspråk för enbart ett företags ansökan. Det är enligt propositionen rimligt att kostnaden för denna granskning avgiftsfinansieras. Hur stora avgifterna ska vara ska bestämmas i en förordning.

I propositionen anges att Sveriges Försäkringsförbund har framfört synpunkter på om en avgift för granskningen ska tas ut av tjänstepensionskassor eftersom det ännu är osäkert om dessa kommer att omfattas av solvens II-direktivet. Enligt propositionen är en av de särskilda frågor som ska analyseras i den utredning som ska föregå genomförandet av solvens II-direktivet i svensk rätt hur tjänstepensionsverksamhet ska regleras (dir. 2010:14). Det är därför för närvarande oklart huruvida tjänstepensionskassorna, som i dag omfattas av lagen om understödsföreningar, kommer att omfattas av bestämmelserna i solvens II-direktivet och därmed ha möjlighet att ansöka om att få använda en intern modell för beräkning av kapitalkravet enligt direktivet. Vidare anføres i propositionen att det är frivilligt för företagen att använda en intern modell för att beräkna kapitalkrav och att ansöka hos Finansinspektionen om att få denna godkänd. Tills vidare är det enligt propositionen rimligt att de tjänstepensionskassor som så önskar ges en möjlighet att ansöka om att få sina interna modeller förhandsgranskade, även om det är oklart om de i slutändan kommer att kunna använda dessa för att beräkna kapitalkravet. Ett avgiftsuttag för denna förhandsgranskning är oundvikligt eftersom det är de som begär och omfattas av granskningen som måste täcka Finansinspektionens kostnader för granskningen.

Svenska försäkringsföretag som ingår i utländska försäkringsgrupper

Eftersom företagen i en försäkringsgrupp enligt bestämmelserna i solvens II-direktivet kan ansöka hos grupp tillsynsmyndigheten om att få använda en intern modell, kan ett svenskt försäkringsföretag som ingår i en utländsk försäkringsgrupp komma att omfattas av förhandsgranskning vid en ansökan hos en grupp tillsynsmyndighet i utlandet om att få använda en intern modell. Det kan enligt propositionen förutses att Finansinspektionen i dessa fall, på begäran av den utländska tillsynsmyndigheten, kan komma att behöva granska den interna modellen med avseende på hur väl den fångar riskerna i det svenska företaget. Det bör enligt propositionen framgå av lag att Finansinspektionen ges möjlighet att på begäran även utföra sådan granskning.

Det är enligt propositionen rimligt att Finansinspektionen i den utsträckning det är möjligt får kostnadstäckning även för det arbete som inspektionen förutspår kommer att behöva läggas ned på förhandsgranskning av interna modeller för svenska företag som ingår i utländska försäkringsgrupper. En bestämmelse om sådant avgiftsuttag måste enligt propositionen

vara tydlig och förutsebar. Ett sådant avgiftsuttag borde kräva åtminstone att den utländska tillsynsmyndigheten lämnar in en formaliserad begäran om granskning till Finansinspektionen, efter att den utländska tillsynsmyndigheten i sin tur har fått en begäran om granskning från berörda företag. Vidare måste det enligt propositionen krävas att granskningen är nödvändig för att bedöma den interna modellens tillförlitlighet med avseende på riskerna i den svenska verksamheten och att den avser förhållandena i det svenska företaget.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att en motsvarande möjlighet till förhandsgranskning infördes 2005 för kreditinstitut innan nya kapitaltäckningsregler skulle införas i svensk rätt (bet. 2004/05:FiU33).

Utskottet anser att det är angeläget att försäkringsföretagen så tidigt som möjligt kan få del av Finansinspektionens uppfattning om de interna modeller som företagen avser att använda. Utskottet tillstyrker därför propositionen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2009/10:240 Granskning av interna modeller för att beräkna riskkänsligt kapitalkrav för försäkringsföretag:

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713),
2. lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om försäkringsrörelselagen (1982:713) dels att 19 kap. 13 och 15 §§ ska ha följande lydelse, dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 7 kap. 28 a, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

28 a §

På begäran av ett försäkringsbolag eller flera försäkringsbolag ingående i en försäkringsgrupp ska Finansinspektionen granska tillförlitligheten hos den interna modell som försäkringsbolaget eller försäkringsföretag i försäkringsgruppen valt för att beräkna ett kapitalkrav med hänsyn tagen till de kvantifierbara risker som bolaget eller företagen i gruppen är utsatta för. Vid granskningen ska de grundläggande krav beaktas som framgår av artiklarna 120–125 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG av den 25 november 2009 om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet².

Om en behörig myndighet på begäran av flera försäkringsföretag ingående i en försäkringsgrupp, vilken även omfattar ett svenskt försäkringsbolag, granskar tillförlitligheten hos en intern modell för företagen i gruppen, får Finansinspektionen

¹ Jfr Europaparlamentet och rådets direktiv 2009/138/EG av den 25 november 2009 om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (EUT L 335, 17.12.2009, s. 1, Celex 32009L0138).

² Europaparlamentet och rådets direktiv 2009/138/EG av den 25 november 2009 om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (EUT L 335, 17.12.2009, s. 1, Celex 32009L0138).

utföra den del av granskningen som avser det svenska bolaget.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om grunderna för bedömningen av tillförlitligheten hos interna modeller enligt första stycket.

19 kap.

13 §³

Finansinspektionens beslut att överlämna ett ärende till regeringen för prövning får inte överklagas.

Finansinspektionens beslut enligt 2 kap. 3 §, 2 a kap. 2, 2 a, 3, 5, 5 a och 6 §§, 15 a kap. 13 och 22 §§ samt 2 §, 11 § tionde stycket och 11 c § detta kapitel får överklagas hos kammarrätten.

Andra beslut som inspektionen meddelar enligt denna lag får överklagas hos förvaltningsrätten. Detta gäller dock inte beslut i ärenden som avses i 20 § första stycket 5 förvaltningslagen (1986:223). Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten av förvaltningsrättens avgörande.

Inspektionen får bestämma att ett beslut om föreläggande eller om verksamhetens drivande enligt 11 § åttonde stycket *skall* gälla omedelbart.

Om överklagande av vissa beslut finns bestämmelser i 20 kap. 7 §.

Finansinspektionens beslut att överlämna ett ärende till regeringen för prövning *samt beslut i ärenden enligt 7 kap. 28 a § första och andra styckena* får inte överklagas.

Finansinspektionens beslut enligt 2 kap. 3 §, 2 a kap. 2–3 och 5–6 §§, 15 a kap. 13 och 22 §§ samt 2 §, 11 § tionde stycket och 11 c § detta kapitel får överklagas hos kammarrätten.

Inspektionen får bestämma att ett beslut om föreläggande eller om verksamhetens drivande enligt 11 § åttonde stycket *ska* gälla omedelbart.

15 §⁴

Varje försäkringsbolag skall med årliga avgifter bekosta Finansinspektionens verksamhet enligt de närmare föreskrifter som regeringen meddelar.

Försäkringsbolag *ska* med årliga avgifter *bidra till att täcka kostnaderna för* Finansinspektionens verksamhet.

För granskning av ärenden enligt 7 kap. 28 a § första och andra styckena får Finansinspektionen ta ut avgifter av de bolag som granskas.

³ Senaste lydelse 2009:795.

⁴ Senaste lydelse 1992:1626.

*Regeringen får meddela
föreskrifter om avgifter enligt
denna paragraf.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (1972:262) om understödsföreningar

dels att 73 och 75 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 25 a, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

25 a §

På begäran av en understödsförening eller flera understödsföreningar ingående i en försäkringsgrupp som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring enligt denna lag, ska Finansinspektionen granska tillförlitligheten hos den interna modell som understödsföreningen eller försäkringsföretag i försäkringsgruppen valt för att beräkna ett kapitalkrav med hänsyn tagen till de kvantifierbara risker som föreningen eller företagen i gruppen är utsatta för. Vid granskningen ska de grundläggande krav beaktas som framgår av artiklarna 120–125 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG av den 25 november 2009 om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet².

Om en behörig myndighet på begäran av flera försäkringsföretag ingående i en försäkringsgrupp, vilken även omfattar en svensk understödsförening, granskar tillförlitligheten hos en intern modell för företagen i gruppen, får Finansinspektionen, utföra den del av granskningen som avser den svenska under-

¹ Jfr Europaparlamentet och rådets direktiv 2009/138/EG av den 25 november 2009 om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (EUT L 335, 17.12.2009, s. 1, Celex 32009L0138).

² Europaparlamentet och rådets direktiv 2009/138/EG av den 25 november 2009 om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (EUT L 335, 17.12.2009, s. 1, Celex 32009L0138).

stödsföreningen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om grunderna för bedömningen av tillförlitligheten hos interna modeller enligt första stycket.

73 §³

Understödsförening *skall* med årliga avgifter *bekosta* Finansinspektionens verksamhet *enligt de närmare föreskrifter som regeringen meddelar.*

Understödsförening *ska* med årliga avgifter *bidra till att täcka kostnaderna för* Finansinspektionens verksamhet.

För granskning av ärenden enligt 25 a § första och andra styckena får Finansinspektionen ta ut avgifter av de föreningar som granskas.

Regeringen får meddela föreskrifter om avgifter enligt denna paragraf.

75 §⁴

Finansinspektionens beslut om att vägra registrering av understödsförening enligt 65 § får överklagas hos kammarrätten. Detsamma gäller inspektionens beslut enligt 14 a–d §§.

Finansinspektionens beslut om att vägra registrering av understödsförening enligt 65 § får överklagas hos kammarrätten. Detsamma gäller inspektionens beslut enligt 14 a–14 d §§.

Annat beslut av Finansinspektionen enligt denna lag får överklagas hos förvaltningsrätten. Detta gäller dock inte beslut i ärenden som avses i 20 § första stycket 5 förvaltningslagen (1986:223). Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten av förvaltningsrättens avgörande.

Inspektionen får bestämma att ett beslut om föreläggande eller om verksamhetens drivande enligt 71 § åttonde stycket *skall* gälla omedelbart.

Inspektionen får bestämma att ett beslut om föreläggande eller om verksamhetens drivande enligt 71 § åttonde stycket *ska* gälla omedelbart.

Finansinspektionens beslut i ärenden enligt 25 a § första och andra styckena får inte överklagas.

³ Senaste lydelse 1992:1624.

⁴ Senaste lydelse 2009:784.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.